

Daňové a právní zprávy

listopad 2022

The EY logo consists of the letters 'EY' in a bold, white, sans-serif font. Above the 'Y' is a yellow triangle pointing to the right.

Building a better
working world

Úvodník 02

Daň z neočekávaných zisků

Windfall tax 05

Návrh daně z neočekávaných zisků

DPH 09

Dílčí plnění z pohledu DPH a některá praktická úskalí

Právo 12

Nejvyšší soud se vyjádřil k důsledkům porušení pravidel o střetu zájmů jednatele

Judikátové okénko 16

Judikatura NSS k vlivu mezinárodního dožádání na běh lhůty pro stanovení daně

Judikátové okénko 18

NSS ke zdánlivosti příjmu z pohledu aplikace daně z příjmů fyzických osob

Libor Frýzek
libor.fryzek@cz.ey.com
+420 731 627 004

Daň z neočekávaných zisků

Největší daňové téma dnešních dnů. Vysoce politické, hledání spravedlnosti, spousta silných názorů. Vždycky mi přijde nešťastné, když se jiný ekonomický problém řeší daněmi. Pokud se tak děje, většinou jde spíše o více či méně zaslouženou daňovou výhodu v podobě osvobození od daně nebo jiné úlevy. Přestože proti daňovým výjimkám chtějí všichni bojovat, tak se asi nakonec s daňovou úlevou pro kostelní sbírky, Vinařský fond a Česko-německý fond budoucnosti dá žít.

Opatření, které ale funguje obráceně a ukládá někomu dodatečnou daň, je jiná liga. Moc podobných příkladů v takovém rozsahu v minulosti nemáme, a zkušenost je tedy mizivá. Obtížnost podobných opatření ilustrují některé historické pokusy. Bankovní daň, digitální daň, daň z plastů atd. Přes systémový konsensus se implementace strašně táhne (a někde úplně selhala), prostě protože je to složité a těžko se v tom hledá spravedlnost.

Další česká (ne)hezká zkušenost je před více než deseti lety zavedený solární odvod. Odvětví, kterému jsme vytvořili podmínky k dosažení významných (neočekávaných?) zisků a pak bychom mu chtěli část těchto zisků sebrat. Zdánlivě logické, ale implementačně trápení s řadou našťavaných investorů a mezinárodních arbitráží. Experiment s darovací daní uvalenou na emisní povolenky soudy také nepřesvědčil a skončil vrácením daně. Stát navíc zaplatil dotčeným daňovým poplatníkům miliardy na úrocích.

Na druhou stranu válka na Ukrajině a její dopady jsou prostě vyšší moc a kdy jindy než teď by měla nastoupit mimořádná opatření. Navíc vycházíme z určité shody na úrovni EU, a parametry tudíž nejsou úplně arbitrárním rozhodnutím českého zákonodárce. Volnost je ale pořád poměrně velká. Návrh ministerstva financí a následný dlouhý seznam pozměňovacích návrhů předložených v Poslanecké sněmovně během druhého čtení ilustrují variabilitu a kreativitu. Výběr odvětví a subjektů, u kterých „si myslíme“, že budou mít neočekávané zisky, je asi nejtěžší. Zajímavé je, že český seznam odvětví není úplně stejný s evropským (proč?), a naopak úplně nepřekvapivý je pozměňovací návrh, který se snaží některá odvětví vyndat. De-minimis limit se zdůvodněním nezatěžovat malé a střední podniky je asi věcně správný, jeho výše opět velký hlavolam. Stejný pro všechny? Vyšší pro banky? Skupinový vs. individuální? Další sada pozměňovacích návrhů.

Asi největší nespravedlnost osobně cítím u subjektů, které do daně věcně spadnou kvůli skupině, ale fakticky daň zaplatí z úplně jiných činností, než zákonodárce zamýšlí. EU návrh počítá se 75% testem vyjmenovaných činností (pocitově spravedlivě), český návrh jej nepřebírá. Nevím. S podobnými pocity asi nejsem sám, některé pozměňovací návrhy se to snaží řešit. Jeden navrhuje limit 50 % (proč ne těch unijních 75 %?). Druhý nenápadný v zásadě říká, že odštěpením jiných činností z daně materiálně uteču (podle vládního návrhu štěpení nepomáhá). Bude moc zajímavé sledovat, jak se s takovým případným odštěpením správce daně vypořádá. Na jedné straně zákon, který říká odštěpením utíkám z daně, a na druhé straně možná učebnicové zneužití práva, kdy transakci dělám s jediným účelem - nezaplatit daň. Nabízí se „rozumný“ závěr: no když to zákon umožňuje... Trochu to ale připomíná korunové dluhopisy: „no když to udělal Kalousek se státními dluhopisy...“, a dnes je to jedna z nejčastěji doměřovaných položek. Uvidíme.

Sazba 60 % vypadá strašidelně. Asi nejvyšší sazba, která se kdy v českém zákoně objevila. V konečném efektu neočekávané zisky tedy zdaníme 79 %. Možnost snížit v některých situacích na 33 % dle unijního návrhu opět nevyužita. Některé pozměňovací návrhy říkají 40 %.

Třetí čtení v pátek 4. listopadu ukáže. A potom Senát a prezident.

Mimořádné opatření bez historické zkušenosti bude logicky vybízet ty zasažené (a našťvané), aby využili stejně mimořádných prostředků ke své obraně. Uvidíme, co si z palety zjevných, či méně zjevných vyberou. Špatný legislativní proces ve formě přílepku? Lze vůbec uvalit na roky po 2023? Diskriminace vůči některým jiným podobným subjektům? Je 79% daň rdousící? A možná další...

Sazba 60 % vypadá strašidelně. Asi nejvyšší sazba, která se kdy v českém zákoně objevila. V konečném efektu neočekávané zisky tedy zdaníme 79 %.

Windfall tax

Lucie Říhová
lucie.rihova@cz.ey.com
+420 731 627 058

Karel Hronek
karel.hronek@cz.ey.com
+420 731 627 065

Tereza Pospíšilová
tereza.pospisilova@cz.ey.com
+420 731 627 068

Návrh daně z neočekávaných zisků

Průběžně vás informujeme o vývoji ohledně možného zavedení speciální daně mířící na „neočekávané“ zisky – tzv. windfall tax. 21. října 2022 bylo oficiálně zveřejněno paragrafové znění navrhované novely, jejímž cílem je windfall tax zavést, a to v podobě pozměňovacího návrhu ke sněmovnímu tisku [254](#).

Hlavní parametry návrhu

Níže zjednodušeně shrnujeme hlavní parametry tohoto návrhu:

Období aplikace/zálohy

- ▶ Nová daň by se měla aplikovat v letech 2023-2025, přičemž zálohy

budou splatné již v roce 2023 dle čísel roku 2022.

Na které společnosti by se měla vztahovat

- ▶ Nová daň se má vztahovat na podniky s významnou činností v oblastech výroby a obchodu s elektřinou a plynem, bankovníctví, těžby fosilních paliv a výroby a distribuce ropných a koksárenských produktů.¹

1 Přesněji by se mělo jednat o činnosti uvedené v klasifikaci NACE pod kódy:

- 05.10 - Těžba a úprava černého uhlí,
- 06 - Těžba ropy a zemního plynu,
- 19.1 - Výroba koksárenských produktů,
- 19.2 - Výroba rafinovaných ropných produktů,
- 35.1 - Výroba, přenos a rozvod elektřiny s výjimkou kombinované výroby elektřiny a tepla v poměru vyrobené elektřiny a dodávky užitečného tepla menším než 4,4,
- 35.2 - Výroba plynu; rozvod plyných paliv prostřednictvím sítí,
- 46.71.2 - Velkoobchod s kapalnými palivy a příbuznými výrobky,
- 46.71.3 - Velkoobchod s plynými palivy a příbuznými výrobky,
- 49.50.1 - Potrubní doprava ropovodem,
- 49.50.2 - Potrubní doprava plynovodem,
- 64 - Finanční zprostředkování, kromě pojišťovnictví a penzijního financování s výjimkou činnosti uvedené v klasifikaci NACE pod kódem 64.11 - Centrální bankovníctví, jde-li o poplatníka, který je bankou.

- ▶ Vstupní kritéria by měla být následující:
  - ▶ pro banky - individuální kritérium (tuzemských²⁾) čistých úrokových výnosů (za rok 2021) alespoň 6 mld. Kč a navíc individuální kritérium (tuzemských) čistých úrokových výnosů v aktuálním roce alespoň 50 mil. Kč;
  - ▶ pro ostatní - skupinové kritérium (tuzemského) čistého obrátu z dotčených činností (za rok 2021 a bez bank) alespoň 2 mld. Kč a navíc individuální kritérium (tuzemského) čistého obrátu z dotčených činností v aktuálním roce alespoň 50 mil. Kč;
  - ▶ dodatečné kritérium pro těžbu/úpravu černého uhlí / těžbu ropy a zemního plynu / výrobu koksu a rafinovaných ropných produktů - stačí naplnit individuální kritérium (tuzemského) čistého obrátu z těchto činností v aktuálním roce alespoň 50 mil. Kč, pokud tyto příjmy tvoří alespoň 25 % ročního obrátu daného poplatníka.

Sazba

- ▶ Sazba windfall tax by měla činit 60 % a dotčeným firmám by se aplikovala jako jakási přírůžka k 19% dani z příjmů právnických osob na jejich „neočekávaný zisk“.

Základ

- ▶ Tento neočekávaný zisk by se měl počítat srovnáním základu daně³ v aktuálním roce (srovnávaný) s aritmetickým průměrem historických základů za roky 2018-2021 navýšených o 20 % (srovnávací).⁴

Projednáání návrhu Poslaneckou sněmovnou

Věci postupují rychle, a tak již v úterý 25. října proběhlo druhé čtení tohoto tisku.

V rámci druhého čtení bylo navrženo několik pozměňovacích návrhů k oficiálnímu návrhu windfall tax - pro příklad:

- ▶ Piráti nakonec nenavrhují původně avizované posunutí období aplikace windfall tax na roky 2022-2024 a snížení sazby windfall tax ze 60 % na 40 %, zůstalo pouze u návrhu na snížení vstupního kritéria pro banky - a to ze 6 na 2 nebo 3 mld. Kč.
- ▶ ODS navrhuje speciální výjimku pro vybrané obchodníky s elektřinou a plynem.

---

2 Tj. u českého daňového rezidenta krom příjmu ze zdrojů v zahraničí, který podle mezinárodní smlouvy může být zdaněn v zahraničí, resp. u daňového nerezidenta příjem ze zdrojů na území ČR krom příjmu, který podle mezinárodní smlouvy nemůže být zdaněn v ČR. Návrh zákona rovněž obsahuje výjimku ze zahrnutí do rozhodných příjmů pro vybrané vnitroskupinové dodávky elektřiny nebo plynu.

3 Před uplatněním položek snižujících / odčitatelných a bez zahrnutí příjmů ze zdrojů v zahraničí, které podle mezinárodní smlouvy mohou být zdaněny v zahraničí (a s nimi souvisejících výdajů). Obdobně toto platí i pro historické základy daně.

4 Mělo by být umožněno za určitých podmínek převádět částky průměrných historických základů mezi společnostmi ve skupině.

- ▶ TOP 09 navrhuje snížit sazbu windfall tax na 40 %, ale jen pro roky 2024-2025, a dále doplnění vstupního kritéria pro poplatníka windfall tax z důvodu členství ve kvalifikující se skupině podniků o podmínku rozhodných příjmů za rok 2021 ve výši alespoň 50 % poplatníkovy obratu.
- ▶ ANO navrhuje (i) navýšení vstupního kritéria úhrnu rozhodných příjmů za skupinu podniků ze 2 mld. na 6 mld. Kč, (ii) aplikaci windfall tax pouze na rok 2023, (iii) zúžení kódu NACE „35.1 - Výroba, přenos a rozvod elektřiny...” pouze na „35.11 - Výroba elektřiny“ a (iv) omezení aplikace „přechodu poplatnictví“ při rozdělení pouze na situace přechodu rozhodných činností.

Třetí čtení proběhne již v pátek 4. listopadu.

Tuto oblast budeme nadále monitorovat.

Pokud budete mít k výše uvedenému tématu jakékoliv otázky, kontaktujte prosím autory článku nebo svůj oblíbený poradenský tým.

Sazba windfall tax by měla činit 60 % a dotčeným firmám by se aplikovala jako jakási přírážka k 19% dani z příjmů právnických osob na jejich „neočekávaný zisk“. Třetí čtení návrhu windfall tax proběhne již v pátek 4. listopadu.

DPH

A person in a blue suit is sitting at a desk. They are holding a pen in their right hand and have their left hand on a laptop keyboard. There is a spiral notebook and a calculator on the desk. The background is a blurred office setting.

David Kužela
david.kuzela@cz.ey.com
+420 731 627 085

Jevgenija Bajžíková
jevgenija.bajzikova@cz.ey.com
731 627 061

Dílčí plnění z pohledu DPH a některá praktická úskalí

Tentokrát bychom se chtěli zaměřit na uplatňování dílčích plnění pro účely DPH a upozornit na některé nejasnosti a úskalí, s nimiž se setkáváme v praxi, především nepovedené formulace nebo zaměňování dílčích plnění se zálohami, případně matoucí kombinaci obojího. Ty ve výsledku často vedou k tomu, že poskytovatel plnění je v prodlení s odvodem DPH a/nebo si příjemce nárokuje odpočet daně dřív, než může. Obzvláště loňské prominutí DPH na elektřinu a plyn některé tyto problémy odhalilo a poukázalo na hlubší nejasnosti ve výkladech.

Dílčí plnění je zákonem o DPH definováno jako zdanitelné plnění, které se dle smlouvy uskutečňuje ve sjednaném rozsahu a sjednaných lhůtách a nejedná se přitom o celkové plnění. Z legislativních podkladů Ministerstva financí vyplývá, že by se mělo jednat o implementaci článku 64 evropské Směrnice. Z porovnání obou ustanovení je přitom zřejmé, že jde spíše o volnou inspiraci než doslovný přepis. Hlavním specifikem českého znění je, že za datum uskutečnění zdanitelného plnění („DUZP“) se považuje den uvedený ve smlouvě.

Zákon o DPH dříve uváděl typy smluv, u kterých bylo možné sjednat dílčí plnění: nájmní smlouva, smlouva o nájmu podniku, smlouva o nájmu dopravního prostředku, smlouva o finančním pronájmu, smlouva o dílo nebo jiné obdobné smlouvy. Dnes už tyto příklady v zákoně nenajdeme, ale stále platí, že v nich dílčí plnění sjednána mohou být. A rovněž v mnoha dalších smlouvách, ve kterých se sjednává poskytování služby/dodání zboží dlouhodobé povahy (např. smlouva o zřízení práva stavby, smlouva o poskytování poradenských služeb apod.). V úvahu připadají také smlouvy, podle kterých je plnění sice poskytnuto na začátku, ale platba za něj je

podmíněna nějakými okolnostmi v budoucnu (např. u některých success fee). Naopak dílčí plnění nelze zaměňovat se situací, kde zboží/služba je poskytnuto jednorázově a bude placeno následně ve splátkách.

Samotné smluvní ujednání je pro definování dílčích plnění zásadní. Dle našich zkušeností se ve smlouvách poměrně často objevují různé vágní formulace, které správné uplatnění DPH spíše komplikují, než usnadňují. Zde je několik problematických oblastí, s kterými se setkáváme:

- ▶ Kombinace ujednání o dílčích plněních s vyúčtovacím daňovým dokladem po skončení roku. Pokud jsou ujednána dílčí plnění, pak při následném „vyúčtování“ má být vystaven opravný daňový doklad (dobropis/vrubopis). Na rozdíl od záloh u dílčích plnění nastává DUZP dle smlouvy a následné změny musí být řešeny opravou základu daně. Smluvní strany by si pak měly jasně ujednat, zda se oprava po DUZP vztahuje ke konkrétnímu dílčímu období, nebo ke všem poměrně. Naopak u záloh ze zákona jasně vyplývá postup při vyúčtování nedoplatku nebo přeplatku.

- ▶ Se zaměřováním dílčích plnění a záloh souvisí také často nesprávné použití splátkového a platebního kalendáře. Vystavením ani jednoho z těchto dokladů nedochází k uskutečnění zdanitelného plnění (v tomto jsou stejné). Platební kalendář se vystavuje na zálohy, které jsou placeny před DUZP (eliminuje nutnost vystavování jednotlivých zálohových faktur a dokladů na přijaté platby). Pokud ale platba proběhne po DUZP, již nelze tento doklad považovat za daňový doklad a nelze na jeho základě uplatňovat nárok na odpočet daně. Naopak splátkový kalendář se typicky používá u dílčích plnění sjednaných v nájemních smlouvách, kde platba nastává až po DUZP.
- ▶ Existují ovšem i zálohy na dílčí plnění. Pokud proběhne platba před DUZP sjednaným ve smlouvě, je dodavatel povinen vystavit samostatný daňový doklad na přijatou platbu. V takovém případě může být pro zákazníka problematické uplatnit nárok na odpočet DPH ze splátkového kalendáře za dané období. V praxi to působí problémy, protože odběratelé již mívají splátkový kalendář zavedený ve svém účetním systému.
- ▶ Zákon nevylučuje, aby si dílčí plnění ve smlouvě sjednal i dodavatel, který dosud není plátcem DPH a obrát teprve překročí. Správné stanovení DUZP může být zásadní pro správné (ne)uplatnění DPH za období bezprostředně před a po registraci k DPH. Zvýšenou pozornost by této otázce měl věnovat i zákazník - pokud dodavatel uvede na dokladu nesprávně vyšší DPH, nesmí si odběratel uplatnit odpovídající nárok na odpočet daně.
- ▶ S předchozím bodem souvisí otázka, zda lze DUZP u dílčích plnění stanovit dopředu před zahájením dílčího období. Zákon tomu výslovně nebrání a v praxi je to poměrně obvyklé (případně riziko by nicméně mohl nést odběratel).
- ▶ Naopak při sjednání DUZP s delším odstupem po skončení daného období doporučujeme zvýšenou obezřetnost. Mimo jiné je třeba pamatovat, že zákon u zdanitelných plnění poskytovaných po dobu delší než 12 měsíců ukládá fikci DUZP posledním dnem každého roku počínaje od druhého roku (při splnění dalších podmínek).

- ▶ Zákon o DPH též nebrání tomu, aby byla sjednána různě dlouhá dílčí období. Takové nastavení může být ve specifických případech velmi praktické. Setkáváme se s ním například u některých typů nájmu nebo u práva stavby.
- ▶ Další zajímavou oblastí je kombinace smlouvy o dílo a dílčích plnění. V této situaci DUZP nastává dnem převzetí nebo předání části díla nebo dnem uvedeným ve smlouvě, podle toho, který z nich nastane dříve. Při takové kombinaci je potřeba hlídat dva různé okamžiky a zároveň případnou platbu před DUZP. Přitom ze znění smluv o dílo je často náročné jednoznačně určit, co je a není předání části díla.
- ▶ Sporné může být také sjednání dílčích plnění na dodávky energií. Pokud jsou energie poskytovány jako samostatné plnění, zákon uplatnění dílčích plnění nevylučuje (ačkoli je v praxi častější platba záloh a následné vyúčtování). Setkali jsme se nicméně s výkladem daňové správy, podle kterého dílčí plnění na samostatné dodávky energií sjednat nelze. Přestože je tento názor přinejmenším sporný, doporučujeme i v těchto situacích zvýšenou obezřetnost.

Ve všech uvedených případech platí, že jasné a kvalitní smluvní ujednání může vyřešit problémy před tím, než nastanou. Doporučujeme vám proto před podpisem dlouhodobých smluv jejich důkladnou revizi našimi experty v oblasti DPH.

Pokud budete mít k výše uvedenému tématu jakékoliv otázky, kontaktujte prosím autory článku nebo svůj oblíbený poradenský tým.

Samotné smluvní ujednání je pro definování dílčích plnění zásadní. Dle našich zkušeností se ve smlouvách poměrně často objevují různé vágní formulace, které správné uplatnění DPH spíše komplikují, než usnadňují.

Právo

Vladimír Petráček
vladimir.petracek@cz.eylaw.com
+420 704 865 121

Klára Hurychová
klara.hurychova@cz.eylaw.com
+420 603 577 826

Nejvyšší soud se vyjádřil k důsledkům porušení pravidel o střetu zájmů jednatele

Jednou ze základních povinností člena voleného orgánu obchodní korporace je vykonávat funkci s péčí řádného hospodáře a loajálně vůči společnosti. Povinnost loajality člena voleného orgánu se projevuje například zákazem konkurence, povinností mlčenlivosti nebo informační povinností při střetu zájmů. A právě zájmového střetu a důsledků porušení pravidel pro jeho oznamování se týká rozhodnutí velkého senátu Nejvyššího soudu ze dne 5. října 2022, sp. zn. 31 Cdo 1640/2022.

Podle § 55 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech („ZOK“), je člen voleného orgánu obchodní korporace, který hodlá s touto korporací uzavřít smlouvu, jež nespadá do rámce tzv. běžného obchodního styku, povinen informovat o svém záměru bez zbytečného odkladu příslušný orgán obchodní korporace. Ten mu může uzavření dotčené smlouvy zakázat. Obdobně je člen voleného orgánu povinen informovat korporaci podle § 54 ZOK, pokud se dozví, že při výkonu jeho funkce může dojít k zájmovému střetu se zájmem korporace. Příslušný orgán má v takovém případě možnost pozastavit členu voleného orgánu výkon funkce.

Pokud člen voleného orgánu splní informační povinnost popsanou výše, pak se pohybuje v tzv. „bezpečném přístavu“ právní úpravy a jedná vůči své obchodní korporaci loajálně (samozřejmě za předpokladu, že neporušuje zákaz uzavření smlouvy nebo nejedná v situaci, kdy mu byl pozastaven výkon funkce). Co když ale člen voleného orgánu svůj zájmový střet neoznámí? Donedávna

nebylo zcela jasné, jaké má takové porušení notifikační povinnosti důsledky pro platnost právního jednání člena statutárního orgánu obchodní korporace.

V usnesení z prosince 2015 (sp. zn. 29 Cdo 4384/2015) Nejvyšší soud formuloval a odůvodnil závěr, podle něhož poruší-li člen statutárního orgánu povinnost informovat o (možném) střetu zájmů, brání existující rozpor zájmů tohoto člena statutárního orgánu se zájmy obchodní korporace tomu, aby za obchodní korporaci právně jednal, a na jeho jednání dopadá § 437 odst. 1 občanského zákoníku („OZ“) upravující nemožnost zastoupení v případě rozporu mezi zájmy zástupce a zastoupeného. Neuvedl však výslovně, že důsledkem je (relativní) neplatnost právního jednání. Takový závěr nicméně s odkazem na toto rozhodnutí přijala značná část odborné veřejnosti.

V usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. října 2018, sp. zn. 20 Cdo 3298/2018, jiný senát formuloval již konkrétnější závěr, podle něhož rozpor mezi zájmy zástupce a zájmy zastoupeného umožňuje zmocniteli namítat relativní neplatnost právního jednání zmocněnce.

Ve věci, již se týká nynější rozhodnutí velkého senátu, bylo předmětem sporu posouzení platnosti rozhodčí doložky, kterou v rámci dohody o narovnání se společností s ručením omezeným uzavřel její bývalý jednatel a zároveň společník. Bývalý jednatel při uzavírání této smlouvy nejen že jednal jako strana smlouvy vlastním jménem, měl ale rovněž jednat za společnost coby druhou smluvní stranu jako její statutární orgán, a to aniž by o svém záměru uzavřít dohodu o narovnání bez zbytečného odkladu informoval valnou hromadu společnosti.

Jelikož nebyla tato problematika v rámci Nejvyššího soudu řešena konzistentně, postoupil senát č. 27 (dřívější senát č. 29) Nejvyššího soudu řešení sporu velkému senátu (senátu č. 31).

Ten v komentovaném rozsudku zhodnotil dosavadní judikaturu a literaturu. Uvedl přitom, že: „Vyhoví-li člen voleného orgánu požadavkům § 54 a násl. ZOK a není-li mu příslušným orgánem pozastaven výkon funkce či zakázáno uzavření smlouvy, nebrání střet jeho zájmů se zájmy obchodní korporace, aby ji při příslušném právním jednání zastoupil. V souladu s požadavkem § 159 odst. 1 OZ při tom musí zachovávat nezbytnou loajalitu a dát přednost zájmům obchodní korporace před zájmy svými či zájmy osob s ním spřízněných.“

Následně se zabýval situací, kdy jednatel (člen voleného orgánu) požadavkům § 54 a násl. ZOK nevyhoví, tedy kdy střet zájmů či úmysl uzavřít smlouvu neoznámí, popř. kdy mu příslušný orgán pozastaví výkon funkce nebo mu zakáže uzavřít dotčenou smlouvu. Velký senát se přiklonil k prozatím spíše menšinovému názoru prezentovanému v odborné literatuře. Uvedl, že pro případ, že mezi zájmy zástupce (jednatele) a zájmy zastoupeného (společnosti) je rozpor, odebírá ustanovení § 437 odst. 1 OZ, v případě nedostatku dobré víry třetí osoby v zástupčí oprávnění zástupce, zástupci oprávnění zastupovat. Tudíž nesplní-li jednatel informační povinnost nebo

jedná-li za společnost i přesto, že mu byl pozastaven výkon funkce či zakázáno uzavření konkrétní smlouvy, pak nemůže společnost z důvodu zájmového střetu při takovém právním jednání zastoupit. Důsledkem takového jednání bez zástupčího oprávnění, resp. překročení zástupčího oprávnění, není (relativní ani absolutní) neplatnost nebo zdánlivost právního jednání učiněného (neoprávněným) jednatelem. Společnost však takovým právním jednáním jednatele nebude vůbec vázána.

Společnost může právní jednání jednatele dodatečně schválit, tzv. ratihabovat, a to (pouze) bez zbytečného odkladu poté, co se o něm dozví (dle § 440 odst. 1 OZ). Jestliže ale právní jednání dodatečně neschválí, dává tím dle Nejvyššího soudu najevo, že nechce být tímto jednáním vázána – slovy § 437 odst. 2 věty první OZ se „dovolává“ nedostatku oprávnění jednatele učinit za ni dané právní jednání, za předpokladu, že třetí osoba, s níž jednatel jednal, o konfliktu zájmů jednatele věděla nebo vědět musela.

V návaznosti na výše uvedené velký senát rovněž uvedl, že: „je-li třetí osoba s ohledem na všechny okolnosti v dobré víře, že mezi zájmy zástupce a zájmy zastoupeného není rozpor, popř. že existující rozpor neomezuje zástupčí oprávnění zástupce (tj. že nemá pozastaven výkonu funkce nebo zakázáno uzavření dotčené smlouvy), je zastoupený jednáním zástupce vázán bez ohledu na to, že zástupce překročil své zástupčí oprávnění. Jinými slovy, zastoupeného v tomto případě váže jednání osoby, která jej nebyla oprávněna při daném právním jednání zastoupit. Zákonodárce zde dává přednost ochraně dobré víry třetí osoby před ochranou zájmů zastoupeného. Případné nároky zastoupeného vůči zástupci (překračujícímu své zástupčí oprávnění) nejsou dotčeny.“

V praxi mohou mít výše citované závěry podstatné důsledky. Bude-li například v rámci právní prověrky zpětně přezkoumávána platnost a závaznost právních jednání učiněných jednatelem společnosti, nebude již zpravidla možné, uplynula-li relativně krátká lhůta pro ratihabaci, dosáhnout závaznosti sporných právních jednání (učiněných vůči nedobrověrné třetí osobě) pro společnost.

Nejvyšší soud také uzavřel, že na výše uvedených závěrech nic nezmění ani skutečnost, že za společnost bude s jednatelem (coby druhou smluvní stranou) uzavírat smlouvu jiný jednatel, tj. jiný zástupce společnosti. Pravidlům o střetu zájmů, zejména informační povinnosti dle § 55 ZOK, se tak touto změnou v osobách zastupujících společnost nelze vyhnout.

Dodejme, že komentované rozhodnutí bylo přijato v poměrech právní úpravy zákona o obchodních korporacích platné před tzv. velkou novelou (z. č. 33/2020 Sb.), tedy do 31. prosince 2020. Závěry se však prosadí i v poměrech platné a účinné právní úpravy.

V případě zájmu o podrobnější informace se, prosím, obraťte na autory článku nebo na další členy advokátní kanceláře EY Law či týmu EY, se kterými spolupracujete.

Velký senát Nejvyššího soudu vyjasnil důsledky existence zájmového střetu jednatele pro platnost jím učiněného jednání za společnost.

Judikátové okénko

Radek Matušík
radek.matustik@cz.ey.com
+420 603 577 841

Jakub Tměj
jakub.tmej@cz.ey.com
+420 735 729 372

Judikatura NSS k vlivu mezinárodního dožádání na běh lhůty pro stanovení daně

Nejvyšší správní soud (NSS) v nedávné době doplnil svou judikaturu týkající se vlivu mezinárodního dožádání na běh lhůty pro stanovení daně o další rozsudek. V našem článku stručně zrekapitulujeme obecná pravidla a připojíme relevantní rozhodnutí NSS.

Daňový řád pracuje se základní 3letou lhůtou pro stanovení daně (vyměření či doměření). Jednou ze skutečností ovlivňujících běh této lhůty je tzv. mezinárodní dožádání. Jedná se o situaci, kdy správce daně v řízení vydá žádost o mezinárodní spolupráci při správě daní. Ode dne odeslání takové žádosti do dne obdržení odpovědi na ni lhůta pro stanovení daně neběží. V praxi představuje vyřízení žádosti nezanedbatelný časový úsek (běžně stovky dní).

Judikatura NSS v souvislosti s mezinárodním dožádáním řeší zejména dvě otázky:

- i. důvodnost žádosti jako podmínku pro stavění běhu lhůty;
- ii. dopady měnící se právní úpravy v závislosti na typu daně (přímé vs. nepřímé) a počátku běhu lhůty.

Důvodnost žádosti

V rozhodovací praxi NSS se objevily případy, kdy poplatníci namítali údajné využívání mezinárodního dožádání ze strany správce daně pouze za účelem odsunutí konce lhůty pro stanovení daně.

Závěry NSS k této otázce lze shrnout tak, že žádosti o mezinárodní dožádání nelze upírat účinek stavění lhůty jen proto, že nepřinesla kýžený výsledek; musí být však důvodná.

Žádost přitom může být důvodná, a stavět tak lhůtu i v situaci, kdy správce daně v dané věci rozhodne, aniž by obdržel ze zahraničí odpověď na položené otázky. Správce daně však musí specificky uvést, proč tak učinil, aby případně mohlo být v budoucnu posouzeno, zda není výsledek mezinárodního dožádání důvodem pro obnovu řízení⁵.

⁵ Viz rozsudek NSS ze dne 19. září 2022, č. j. 2 Afs 190/2021 - 74.

Jiná situace by nastala v případě, pokud by žádost byla od počátku odsouzena k neúspěchu, nikoliv však kvůli nejistotě, zda se podaří kontaktovat dožádaný subjekt, ale proto, že správcem daně položené otázky nemohly ze své povahy přinést odpovědi podstatné z hlediska stanovení daně⁶. Taková žádost o mezinárodní dožádání by lhůtu pro stanovení daně nestavěla.

Dopady měnící se právní úpravy

Do konce roku 2013 bylo pravidlo o stavění lhůty pro stanovení daně obsaženo nikoliv v daňovém řádu, ale ve zvláštním zákoně o mezinárodní spolupráci při správě daní. Působnost tohoto zvláštního zákona byla omezena pouze na přímé daně, tzn. například nepokrývala řízení týkající se DPH.

V této souvislosti řešil NSS otázku, zda a jaké účinky má žádost o mezinárodní dožádání odeslaná správcem daně po 1. lednu 2014 v daňové kontrole DPH, která byla zahájena před 1. lednem 2014. Nejvyšší správní soud došel k závěru, že v takové situaci nelze právní úpravu vykládat k tíži poplatníka a mezinárodní dožádání lhůtu nestaví⁷.

Ani u přímých daní ale nebyla právní úprava beze změn. Do 1. ledna 2011 bylo mezinárodní dožádání považováno za úkon, který lhůtu pro stanovení daně přerušuje, nikoliv staví, tzn. lhůta začala od daného okamžiku běžet v původní délce znovu. NSS tak podobně jako v předchozím případě posuzoval situaci, kdy lhůta pro stanovení daně začala běžet za účinnosti předchozí úpravy, ale k dožádání samotnému došlo za účinnosti úpravy nové. Z přechodných ustanovení daňového řádu NSS dovodil, že ohledně běhu a délky lhůty se použijí nová pravidla (přestože nebyla obsažena

přímo v daňovém řádu, ale ve zvláštním zákoně), tzn. mezinárodní dožádání provedené po 1. lednu 2011 lhůtu staví, ačkoliv ta začala běžet podle dřívějšího zákona⁸.

Komplexita počítání lhůty pro stanovení daně

Výše uvedené případy ukazují, jak může být počítání lhůty pro stanovení daně složité, a to je mezinárodní dožádání jen jednou z řady skutečností ovlivňujících její běh. Případné uplynutí lhůty pro stanovení daně je přitom zásadním momentem v daňovém řízení. Doporučujeme tak věnovat tomuto tématu náležitou pozornost a v případě potřeby konzultovat konkrétní situaci s odborníky.

V případě otázek se prosím obraťte buď na autory článku, nebo na členy týmu, se kterými obvykle spolupracujete.

Výše uvedené případy ukazují, jak může být počítání lhůty pro stanovení daně složité, a to je mezinárodní dožádání jen jednou z řady skutečností ovlivňujících její běh. Případné uplynutí lhůty pro stanovení daně je přitom zásadním momentem v daňovém řízení.

---

6 Viz rozsudek NSS ze dne 26. listopadu 2020, č. j. 10 Afs 228/2019 - 53.

7 Viz rozsudek NSS ze dne 26. listopadu 2020, č. j. 10 Afs 206/2017 - 45.

8 Viz rozsudky NSS ze dne 28. srpna 2019, č. j. 8 Afs 282/2017 - 44 a ze dne 19. září 2022, č. j. 2 Afs 190/2021 - 74.

Adam Linek
adam.linek@cz.ey.com
+420 730 191 859

NSS ke zdánlivosti příjmu z pohledu aplikace daně z příjmů fyzických osob

Přinášíme vám zajímavý [rozsudek](#) Nejvyššího správního soudu („NSS“) k tématu skutečného vs. zdánlivého příjmu z pohledu aplikace daně z příjmů fyzických osob.

Situace

- ▶ Fyzická osoba („FO1“) koupila od jiné fyzické osoby („FO2“) bytovou jednotku za 2,3 milionu Kč.
  - ▶ Následně FO1 s jinou fyzickou osobou („FO3“) uzavřela zástavní smlouvu, jež zřídila FO3 jako oprávněnému zástavní právo na dané nemovitosti pro pohledávku z titulu smlouvy o půjčce ve výši 7,2 milionu Kč uzavřené mezi FO3 a FO2.
  - ▶ FO1 okolnosti zřízení zástavního práva k bytu vysvětlila tak, že jí FO2 slíbila, že když zastaví svůj byt, půjčku poskytnutou od FO3 zhodnotí a byt později vykoupej za vyšší cenu.
  - ▶ FO2 se však ocitla v insolvenční - byt proto nevykoupej a zůstalo na něm váznout zástavní právo pro FO3.
- ▶ FO1 poté prodala byt za 6,5 milionu Kč. Dle smlouvy o advokátní úschově bylo 6 milionů Kč vyplaceno FO3 jako konečná úhrada dluhu FO2 a 500 tisíc Kč FO1.

Předmět sporu

Předmětem sporu je otázka, jaká částka představovala příjem FO1 ve smyslu § 10 zákona o daních z příjmů („ZDP“), tedy zda to byla

- (a) celá kupní cena, za kterou předmětnou nemovitost prodala, nebo
- (b) její část, která jí byla poukázána na účet a kterou FO1 považovala za svůj skutečný příjem?

Pohled NSS

NSS se přiklonil k variantě (b), která znamenala doměrek pro poplatníka - výběr z argumentů prezentovaných NSS:

- ▶ NSS neposuzuje skutečnost příjmu podle toku peněz, jak si to vykládá poplatník, ale za zásadní považuje to, jestli s navýšeným majetkem (ať je tento majetek přímo ve formě peněžní či jiné) může volně disponovat.
- ▶ Je nerozhodné, k jakému účelu byly získané příjmy dále použity. Skutečným příjmem byla celá kupní cena. I když byla část kupní ceny použita na splacení dluhu jiné osoby, stále se jednalo o příjem poplatníka. S tímto příjmem se poplatník rozhodl naložit tak, že jím zaplatil dluh třetího. To, že uvedené prostředky byly pro poplatníka příjmem, se promítlo do jeho schopnosti uhradit dluh za třetí osobu.
- ▶ Celá kupní cena z bytu byla příjmem skutečným. Zvýšení majetku se musí reálně projevit v právní sféře poplatníka, není tedy nutné, aby fakticky na jeho účet přišly peníze. Poplatník s penězi již při uzavření dohody o advokátní úschově disponoval, protože jen tak mohl souhlasit s tím, že jimi bude zaplacen dluh třetí osoby. Kdyby penězi nedisponoval, nemohl by s jejich převedením na účet jiné osoby ani souhlasit, resp. jeho souhlas by nebyl podstatný. Skutečnost, že poplatník souhlasil, že při prodeji jeho bytu část kupní ceny nepůjde na jeho účet, není pro posouzení reálnosti zvýšení jeho majetku rozhodná.

Pokud budete mít k výše uvedenému tématu jakékoliv otázky, kontaktujte prosím autora článku nebo svůj oblíbený poradenský tým.

NSS neposuzuje skutečnost příjmu podle toku peněz, jak si to vykládá poplatník, ale za zásadní považuje to, jestli s navýšeným majetkem (ať je tento majetek přímo ve formě peněžní či jiné) může volně disponovat.

V případě jakýchkoliv dotazů se prosím obraťte na svého kontaktního partnera nebo manažera.

Zdanění společnosti

Libor Frýzek +420 731 627 004
Ondřej Janeček +420 731 627 019
René Kulínský +420 731 627 006
Lucie Říhová +420 731 627 058
Jana Wintrová +420 731 627 020

DPH a cla

David Kužela +420 731 627 085
Stanislav Kryl +420 731 627 021

Zdanění fyzických osob

Martina Kneiflová +420 731 627 041

Právo

Ondřej Havránek +420 703 891 387

EY

+420 225 335 111
ey@cz.ey.com
www.ey.com/cz

Přihlášení k odběru

Pokud si přejete, aby naše daňové a právní zpravodajství dostával na e-mail i někdo z Vašich kolegů či známých, prosím přepošlete mu tento e-mail a může se přihlásit k odběru [zde](#).

Odhlášení z odběru

Nepřejete-li si odebrat Daňové a právní zprávy EY, prosím kontaktujte Elišku Rozsivalovou: eliska.rozsivalova@cz.ey.com.

EY | Building a better working world

Smyslem EY je přispívat k tomu, aby svět fungoval lépe. Proto pomáháme klientům, našim zaměstnancům i širšímu společenství vytvářet dlouhodobé hodnoty a posilovat důvěru v kapitálové trhy.

Týmy odborníků EY, vybavené nejmodernějšími technologiemi, působí ve více než 150 zemích celého světa - provádějí audity a poskytují klientům širokou poradenskou podporu, která jim umožňuje růst, transformovat se a efektivně fungovat.

Naši auditoři, konzultanti, právní a daňoví poradci i odborníci na strategické a transakční poradenství si kladou ty správné otázky a dokážou najít ty správné odpovědi na složité problémy dnešního světa.

Název EY zahrnuje celosvětovou organizaci a může zahrnovat jednu či více členských firem Ernst & Young Global Limited, z nichž každá je samostatnou právnickou osobou. Ernst & Young Global Limited je britská společnost s ručením omezeným garancí, která neposkytuje služby klientům. Informace o tom, jak EY shromažďuje a používá osobní údaje, a o právech fyzických osob stanovených právními předpisy o ochraně osobních údajů jsou k dispozici na ey.com/privacy. Členské firmy EY neposkytují právní služby v zemích, kde to zákon neumožňuje. Podrobnější informace o naší organizaci najdete na našich webových stránkách ey.com.

© 2022 Ernst & Young, s.r.o. | EY Law advokátní kancelář, s.r.o.
Všechna práva vyhrazena.

ED None

Tento materiál má pouze všeobecný informační charakter, na který není možné spoléhat se jako na poskytnutí účetního, daňového ani jiného odborného poradenství. V případě potřeby se prosím obraťte na svého konkrétního poradce.

ey.com

Víte, že?

- ▶ Dochází ke změnám při přijímání a odesílání zásilek vybraných výrobků dopravovaných v režimu volného daňového oběhu mezi členskými státy EU? [↗](#)
- ▶ Novela zákona o evidenci skutečných majitelů již nabyla účinnosti a nyní běží šestiměsíční lhůta k aktualizaci údajů v evidenci? [↗](#)
- ▶ Dle návrhu novely zákona o elektronických úkonech nemá být automatické zřizování datových schránek fyzickým osobám od 1. ledna 2023 zavedeno? [↗](#)
- ▶ Vláda schválila návrh MF na sjednání nové smlouvy o zamezení dvojímu zdanění mezi ČR a SAE?